

SCIENTIFIC COLLECTION INTERCONF

No 96
January, 2022

THE ISSUE CONTAINS:

Proceedings of the 6th
International Scientific
and Practical Conference

SCIENTIFIC COMMUNITY: INTERDISCIPLINARY RESEARCH

HAMBURG, GERMANY
26-28.01.2022

InterConf
Scientific Publishing Center

SCIENTIFIC COLLECTION «INTERCONF»

№ 96 | January, 2022

THE ISSUE CONTAINS:

Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference

**SCIENTIFIC COMMUNITY:
INTERDISCIPLINARY RESEARCH**

HAMBURG, GERMANY

26-28.01.2022

HAMBURG
2022

UDC 001.1

S 40 *Scientific Collection «InterConf», (96): with the Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference «Scientific Community: Interdisciplinary Research» (January 26-28, 2022). Hamburg, Germany: Busse Verlag GmbH, 2022. 1206 p.*

ISBN 978-3-512-31217-5

EDITOR COORDINATOR

Anna Svoboda
Doctoral student
University of Economics, Czech Republic
annasvobodaprague@yahoo.com

Mariia Granko
Coordination Director in Ukraine
Scientific Publishing Center InterConf
info@interconf.top

EDITORIAL BOARD

Temur Narbaev (PhD)
Tashkent Pediatric Medical Institute,
Republic of Uzbekistan;
temur1972@inbox.ru

Nataliia Mykhalitska (PhD in Public Administration)
Lviv State University of Internal Affairs, Ukraine

Dan Goltsman (Doctoral student)
Riga Stradiņš University, Republic of Latvia;

Katherine Richard (DSc in Law),
Hasselt University, Kingdom of Belgium
katherine.richard@protonmail.com;

Richard Brouillet (LL.B.),
University of Ottawa, Canada;

Stanyslav Novak (DSc in Engineering)
University of Warsaw, Poland
novaks657@gmail.com;

Kanako Tanaka (PhD in Engineering),
Japan Science and Technology Agency, Japan;

Mark Alexandr Wagner (DSc. in Psychology)
University of Vienna, Austria
mw6002832@gmail.com;

Alexander Schieler (PhD in Sociology),
Transilvania University of Brasov, Romania

Svitlana Lykholat (PhD in Economics),
Lviv Polytechnic National University, Ukraine

Dmytro Marchenko (PhD in Engineering)
Mykolayiv National Agrarian University
(MNAU), Ukraine;

Rakhmonov Aziz Bositovich (PhD in Pedagogy)
Uzbek State University of World Languages,
Republic of Uzbekistan;

Mariana Vereskliia (PhD in Pedagogy)
Lviv State University of Internal Affairs, Ukraine

Dr. Albena Yaneva (DSc. in Sociology and Antropology),
Manchester School of Architecture, UK;

Vera Gorak (PhD in Economics)
Karlovarská Krajská Nemocnice, Czech Republic
veragorak.assist@gmail.com;

Polina Vuitsik (PhD in Economics)
Jagiellonian University, Poland
p.vuitsik.prof@gmail.com;

Elise Bant (LL.D.),
The University of Sydney, Australia;

George McGrown (PhD in Finance)
University of Florida, USA
mcgrown.geor@gmail.com;

Vagif Sultanly (DSc in Philology)
Baku State University, Republic of Azerbaijan

Kamilə Əliağa qızı Əliyeva (DSc in Biology)
Baku State University, Republic of Azerbaijan

If you have any questions or concerns, please contact a coordinator Mariia Granko.

The recommended styles of citation:

1. Surname N. (2022). Title of article or abstract. *Scientific Collection «InterConf», (96): with the Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference «Scientific Community: Interdisciplinary Research» (January 26-28, 2022). Hamburg, Germany; pp. 21-27.* Available at: [https://interconf.top/...](https://interconf.top/)
2. Surname N. (2022). Title of article or abstract. *InterConf, (96), 21-27.* Retrieved from [https://interconf.top/...](https://interconf.top/)

This issue of Scientific Collection «InterConf» contains the International Scientific and Practical Conference. The conference provides an interdisciplinary forum for researchers, practitioners and scholars to present and discuss the most recent innovations and developments in modern science. The aim of conference is to enable academics, researchers, practitioners and college students to publish their research findings, ideas, developments, and innovations.

©2022 Busse Verlag GmbH
©2022 Authors of the abstracts
©2022 Scientific Publishing Center «InterConf»

contact e-mail: info@interconf.top

webpage: www.interconf.top

Mocan V.		ASPECTE ALE AUTORATULUI ȘTIINȚIFIC VIRTUAL ÎN CONDIȚII DE NIHILISM MORAL ȘI JURIDIC	545
Sohibzoda M.M. Kodirzoda M.A. Akbaralizoda J.A.		THEORETICAL AND LEGAL ESSENCE OF ECOLOGICAL AUDIT IN THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN	554
Ілларіонов О.Ю.		ВІДХОДИ ВИДОБУТКУ ТА СПАЛЮВАННЯ ТОРФУ: ЕКОЛОГО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ	562
Котова Л.В. Сітченко Л.В.		ЩОДО УНІФІКАЦІЇ ПІДХОДІВ У РЕГУЛЮВАННІ ПРОЦЕДУР ПЕРЕТИНУ КОНТАКТИНИХ ЛІНІЙ З ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИМИ ТЕРИТОРІЯМИ УКРАЇНИ	572
Левченко А.В.		ВИКОРИСТАННЯ ТОВАРНИХ ЗНАКІВ ЗА ЛІЦЕНЗІЙНИМ ДОГОВОРІМ У ВИГЛЯДІ СМАРТ КОНТРАКТУ	578
Міхровська М.С.		ЦИФРОВЕ УРЯДУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ	581
Шевченко А.Є. Кудін С.В. Шевченко Д.А.		ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ УСИНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ У ХІХ СТОЛІТТІ	586

GEOGRAPHY AND LOCAL HISTORY

Tukhtanazarov A.Q. Abdullajonov J.N. Olimjonova N.A.		ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF "ECOSYSTEM SERVICES" RESIDENTIAL AND "ECO-SCHOOL" CENTERS IN UZBEKISTAN	595
Лаврик О.Д. Цимбалюк В.В. Поштарук Л.І.		ПРОСТОРОВО-ЧАСОВИЙ АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОГО ОСВОЄННЯ ДОЛИННО-РІЧКОВИХ ЛАНДШАФТІВ ПОБУЖЖЯ	599
Некос С.В.		ЗАКОНОМІРНОСТІ ПРОСТОРОВО-ЧАСОВОЇ ДИНАМІКИ ГІДРОЛОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ БАСЕЙНУ СІВЕРСЬКОГО ДІНЦЯ	602

ARTS, CULTURAL STUDIES AND ETHNOGRAPHY

Marian Ana.		LUIZA IANTZEN – INTERFERENȚE ALE CERAMICII, PICTURII ȘI SCULPTURII	608
Бугайова В.О.		ВАЖЛИВІСТЬ ТРЕНІНГІВ ДЛЯ АКТОРІВ МУЗИЧНОГО ТЕАТРУ	616

HISTORY AND ARCHEOLOGY, ARCHIVAL STUDIES

Honcharova O. Matei Y.		RELOCATION OF INDUSTRIAL ENTERPRISES OF THE CITY OF KHARKIV TO THE REAR REGIONS OF THE USSR (JUNE 1941 – OCTOBER 1941)	618
Джуразода Д.Х. Исоматдинов Д.		ОБЩЕСТВЕННО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ М.С. ОСИМИ В ОБЩЕСТВЕ «ЗНАНИЯ»(70-90ГГ)	627
Матей Ю.Ф. Ямпольська Л.М.		ЕТНІЧНИЙ ЛОБІЗМ ТА ТУРЕЦЬКИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ВАШИНГТОНУ (1990-ТІ РР. – ПОЧАТОК ХХІ СТ.)	634

BIOLOGY AND BIOTECHNOLOGY

Vorobyova O. Shafarenko N.		SEPARATION OF BIOGAS WITH METHANE AND CARBON ACID	642
-------------------------------	---	---	-----

PART IV**MEDICINE AND PHARMACY**

Bondarenko Y.M. Zadorozhna T.D. Kilikhevyh S.M.		CARCINOEMBRYONIC ANTIGEN IN THE DIAGNOSIS AND PREDICTION OF PLACENTAL DAMAGE IN WOMEN BY INTERNAL IRRADIATION	646
---	---	---	-----

Матей Юлія Федорівна

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

4 року навчання історичного факультету

Харківський національний педагогічний університет

імені Г.С. Сковороди, Україна

Науковий керівник: Ямпольська Лариса Миколаївна

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії

Харківський національний педагогічний університет

імені Г.С. Сковороди, Україна

ЕТНІЧНИЙ ЛОБІЗМ ТА ТУРЕЦЬКИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ВАШИНГТОНУ (1990-ТІ РР. – ПОЧАТОК ХХІ СТ.)

***Анотація.** Стаття присвячена впливу лобістських угруповань на розвиток американо-турецьких відносин у 1990-ті рр. – на початку ХХІ ст. Особливу увагу приділено протистоянню вірменського та грецького лобі, з одного боку, та адміністрації президента Білла Клінтона та військового лобі, з іншого боку, за право визначати траєкторію американської зовнішньополітичної стратегії Вашингтону щодо Туреччини.*

***Ключові слова:** США, Туреччина, Лобізм, американо-турецькі відносини, зовнішня політика, Б. Клінтон.*

Постановка проблеми. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень у США є дуже складною взаємодією американських урядових сил. Крім основних гравців на політичній арені – республіканців та демократів, які дотримуються традиційних правил гри, у формування зовнішньополітичної стратегії регулярно та дуже активно втручаються представники лобістських угруповань, чиї погляди часто не співпадають із загальними баченням зовнішньої політики країни. Яскравим прикладом такого втручання лобістів у процес формування зовнішньої політики США є їх активність на турецькому напрямку. Американо-турецькі відносини упродовж 1980-тих – 1990-тих рр. зазнавали серйозних атак з боку вірменського та грецького угруповань.

Мета статті полягає у аналізі впливу лобістських угруповань, а саме

вірменського та грецького лобі на розвиток американо-турецьких відносин у 1990-ті рр. – на початку XXI ст.

Виклад основного матеріалу. Представники вірменської та грецької етнічних діаспор щорічно виступали за ослаблення американо-турецького партнерства, використовуючи при цьому різні способи тиску на Конгрес з метою ухвалення резолюції про «геноцид вірмен» та впровадження економічних санкцій за інтервенцію Туреччини на Кіпрі у 1974 р. [1].

У 1980-тих рр. саме завдяки зусиллям грецького лобі зовнішню допомогу Туреччини скоротили практично наполовину від того рівня, який вимагали Анкара та адміністрація президента Р. Рейгана, а саме з 1,2 млрд. дол. до 600 млн. дол. Крім того, додаткову дестабілізацію в розвиток американо-турецьких відносин вносило вірменське лобі, яке щорічно вимагало від Конгресу США визнати геноцидом масові вбивства вірмен в Османській імперії у 1915 р.

Турецький уряд був занепокоєний тим, що ухвалення США резолюції щодо геноциду вірмен спричинить вимогу виплати компенсацій родичам загиблих вірмен та, як наслідок, розпочнуться територіальні претензії. Тому турецький уряд регулярно нагадував Вашингтону про можливі проблеми з доступом американських військ на турецькі авіабази у разі проходження такого законопроекту через Конгрес. У результаті, враховуючи також важливе географічне розташування Туреччини та її підтримку у «стримуванні» СРСР, схвалення резолюції вдавалося уникнути [2, с. 120].

Надалі досить сильний вплив на американо-турецькі відносини лобісти мали у 1993 – 1996 рр., коли підтримали рішення президента Білла Клінтона передати Росії частину найважливіших функцій контролю за пострадянським простором, які призначалися раніше Туреччині [3, с. 24]. Ідея демократів зсунути вектор зовнішньої політики у бік Москви загалом не суперечила інтересами Республіканської партії зберегти стабільний ринок озброєнь у Туреччині. Проте домовленості партійних фракцій регулярно опинялися на межі зриву через втручання вірменського та грецького лобі, які через своїх представників у Конгресі вимагали суттєвого послаблення основного чинника

розвитку двостороннього співробітництва цих двох країн – економічної допомоги [3, с. 35].

Послабити тиск лобістів вдалося лише наприкінці 1995 р., коли стало очевидним, що постійні поступки етнічним угрупованням могли призвести до втрати Туреччини як союзника та повного провалу близькосхідної політики адміністрації Б. Клінтона [4]. Ця загроза привернула на бік президента значну частину законодавців з Республіканської партії, які завоювали більшість місць у Конгресі під час виборів 1996 р. За підтримки поміркованих республіканців у період із 1996–1999 рр. Вашингтону вдалося зміцнити зовнішньополітичні зв'язки з Анкарою. Двопартійний консенсус дозволив адміністрації президента знизити потік звинувачень у порушенні прав людини в Туреччині, включити свого близькосхідного партнера до списку «десяти найважливіших ринків» для США, зняти ембарго на продаж низки озброєнь [5, с. 132].

Інтенсивний розвиток двосторонніх відносин тривав аж до останнього року перебування Білла Клінтона на посаді президента. Головною проблемою, що постала перед демократичною адміністрацією, виявився дефіцит кваліфікованих керівних кадрів у комітетах Конгресу, які відповідали за зовнішню політику.

У результаті виборів 1998 р. ряд фахівців із зовнішньої політики був змушений звільнити свої крісла на Капітолійському пагорбі. З керівних посад пішли три помірні республіканці – сенатор Н. Кессебом, Р. Доул і В. Коен, а також демократ С. Нанн. Їх наступниками в комісіях Комітету із закордонних справ стали законодавці з мінімальним досвідом роботи на зовнішньополітичному напрямку. До того ж у результаті виборів 1998 р. посилювалося ізоляційне крило Республіканської партії [6].

Така ситуація надала супротивникам Туреччини в США шанс знову активізуватися. Зокрема, зацікавленість у змінах знову демонстрували вірменське та грецьке лобі, що просували через своїх представників ідеї демілітаризації Кіпру та визнання геноциду вірмен у Османській імперії, а також викривали порушення прав людини в Туреччині. Фактично консенсус щодо ролі Туреччини у зовнішній політиці США, якого було досягнуто між

демократами та республіканцями у 1997 р., опинився під загрозою зриву через особисті інтереси окремих політиків, які «грали» на боці антитурецького лобі.

Так, у 1999 р. представники вірменської діаспори у США розпочали чергову антитурецьку кампанію з просування Резолюції № 398, яка оголошувала 24 квітня Днем пам'яті жертв геноциду вірмен [7, с. 28]. Авторами документа виступили демократ Д. Бонер та республіканець Дж. Раданович. Основним спонсором резолюції став конгресмен-демократ М. Капуано, а ключову роль її активному просуванню зіграв член Палати представників (нижньої палати Конгресу), республіканець Дж. Роган, чия особистість отримала вкрай суперечливі оцінки у пресі.

Так, на думку оглядача газети Washington Post С. Мафсона, Дж.Рогана не можна вважатися експертом із зовнішньої політики і законодавчо просувати таке складне питання, оскільки він ніколи не брав участь у вирішенні зовнішньополітичних проблем, а за межі США виїжджав лише один раз у житті, коли у вересні 1999 р. відвідав Вірменію [6].

Інтерес Дж. Рогана до цього питання був очевидним: його виборчий округ був одним з районів з найбільшою щільністю проживання вірменського населення на території США. Тут знаходилися вірменські загони бойскаутів, церкви, громадські групи, п'ять газет, три вірменомовні станції кабельного телебачення та понад 20 тисяч зареєстрованих вірменських виборців, що становило приблизно 8% електорату [6].

Для зміцнення своїх позицій вірменське лобі зуміло залучити на свій бік спікера Палати представників, республіканця Д. Хестерта, який погодився висунути в серпні 2000 р. резолюцію, що характеризувала різанину вірмен в Османській імперії в 1915 – 1923 рр. як геноцид. На боці вірменського лобі виступили грецькі правозахисні організації США, давні критики політики Туреччини. Зокрема, серйозну підтримку резолюції продемонстрував один із провідних членів грецької групи у Конгресі сенатор-демократ П. Сарбейнс.

Намагаючись чинити опір діям вірмено-грецького угруповання, американські корпоративні лобісти висловлювали серйозні побоювання, що резолюція загрожувала підірвати американо-турецькі відносини і, як наслідок,

політику США на Близькому Сході. Тринадцять колишніх членів уряду США та відставних військових, серед яких були экс-міністри оборони Ф. Карлуччі та В. Перрі, а також колишній голова Об'єднаного комітету начальників штабів Дж. Шалікашвілі, написали листа до Комітету з міжнародних відносин Палати представників, у якому заявили, що визнання геноциду «завдасть серйозного удару по американським інтересам у регіоні Близького Сходу» [8, с. 20]. У листі також наголошувалось на тому, що схвалення документа в Конгресі серйозно загрожує багатомільярдним військовим контрактам з Туреччиною. До того ж резолюція могла негативно позначитися на доступі американських військ до турецької авіабази Інджирлік.

Позицію противників антитурецької резолюції сформулював демократ від Індіани Л. Гамільтон, який заявив, що в гонитві за особистими мотивами лобісти не відчують різниці між боротьбою за фонди дорожнього будівництва та зовнішньополітичною стратегією щодо найважливішого союзника [8].

Зі свого боку турецька влада також була занепокоєна підвищеною активністю вірменської діаспори і висунула проти антитурецької групи своїх власних лобістів, серед яких були колишні впливові законодавці-республіканці Р. Лівінгстон і Дж. Соломон, а також демократ С. Соларз. На стороні Туреччини також виступили представники адміністрації – держсекретар М. Олбрайт та міністр оборони У. Коен, які відправили звернення до спікера Палати представників Д. Хастерта з попередженням про вкрай негативні наслідки для американської зовнішньої політики у разі передачі резолюції з комітету до загальної палати Конгресу.

Зрештою, незважаючи на серйозну підтримку багатьох вищих посадових осіб країни, зусилля протурецьких сил не принесли бажаного результату. У жовтні 2000 р. з перевагою в 13 голосів резолюція про геноцид вірменів пройшла через Комітет із міжнародних справ і була передана до загальної палати Конгресу. Згідно з американським законодавством, голосування в комітеті не зобов'язує Білий дім до будь-яких конкретних дій, але сам факт просування резолюції на рівень палати викликав серйозні побоювання.

Офіційна Анкара миттєво відреагувала на схвалення резолюції, заявивши, що вперше з 1990 р. відправить свого посла до Багдада. Водночас, лідери п'яти парламентських партій Туреччини скоординовано натякнули, що візьмуть до уваги резолюцію при розгляді питання про відновлення мандату на використання американськими військами турецької бази Інджирлік. Посол Туреччини у Вашингтоні Бакі Ілкін прямо заявив, що резолюція має бути зупинена перш, ніж «затмарить стратегічне партнерство двох країн» [6].

Противники резолюції, у тому числі вірмени, які проживали на території Туреччини, дивувалися, чому вірмени США перейнялися проблемою геноциду лише наприкінці ХХ ст. «Резолюція, здається, була створена для того, щоб допомогти члену Палати представників, республіканцю від Каліфорнії Дж. Рогану, який бореться за голоси 20 тис. вірмено-американських виборців у передмісті Лос-Анджелеса», – вважала оглядач «Chicago Tribune» К. Коллінз [9]. Її думку підтримав демократ-конгресмен від Каліфорнії Т. Лантос, заявивши, що голосуватиме проти резолюції, оскільки не хоче бути частиною «передвиборчої політичної інтриги» [10].

Протистояння провірменських і протурецьких сил досягло такого розпалу, що загрожувало розгорнути зовнішню політику США на Близькому Сході у вкрай не вигідному для Вашингтона напрямі. На заключному етапі цього протистояння президенту Б. Клінтону довелося особисто обговорювати зі спікером Палати представників Д. Хастертом питання про відкликання резолюції з голосування, щоб уникнути погіршення відносин із Туреччиною. Втрата стратегічного союзника перед президентськими виборами загрожувала серйозно послабити позицію всієї Демократичної партії.

Проте, незважаючи на об'єктивні причини, через які адміністрація президента рішуче чинила опір передачі резолюції до Конгресу, деякі експерти розглядали перемогу Б. Клінтона як «прояв слабкості та недалекоглядності». «Представники обох партій розцінювали резолюцію як нешкідливу, проте люта відповідь Туреччини змусила США поступитися, – писав у «Los Angeles Times» експерт «Інституту Като» Дж. Кларк. – Тепер Анкара знає, що її загрози діють на Вашингтон, і жодного прогресу на Кіпрі

чекати не доводиться» [10].

Висновки. Таким чином, наприкінці 1990-х рр. спроба грецької та вірменської етнічних груп скористатися сприятливою внутрішньополітичною ситуацією в США та погіршити відносини між Вашингтоном та Анкарою виявилась невдалою. Завдяки організації енергетичних проєктів на Каспії, а також зміцненню союзу Анкари та Тель-Авіва США вдалося уникнути погіршення двосторонніх відносин з Туреччиною та загалом радикального ослаблення своїх позицій у регіоні Близького Сходу. Туреччина продовжувала залишатися ключовим гравцем у близькосхідній політиці Білого дому. Однак, на початку ХХІ ст. вірменські та грецькі лобісти вплинули на загальне погіршення американо-турецьких відносин і навіть двічі (у 2006 р. та 2010 р.) домоглися визнання геноциду вірмен Комітетом із закордонних справ Палати представників Конгресу США.

Список джерел:

1. Shapiro M. Tilting to Armenia. *The Washington Post*. 1993. January, 30. URL: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1993/01/30/armenias-good-life-lost-to-misery-darkness-cold/52d00f30-29bb-4508-9fba-bf543000e8ea/> (дата зверення: 24.12.2021).
2. Матей Ю. Генеза американо-турецької політики в Каспійському регіоні (1991 – 1992 рр.). Актуальні питання та перспективи проведення наукових досліджень: матеріали міжнародної студентської наукової конференції (Т. 4). Україна: Молодіжна наукова ліга. 2020. С. 120–122. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/liga/article/view/11538> (дата зверення: 25.12.2021).
3. A National Security Strategy of Engagement and Enlargement. The White House. 1995. February. 41 p. URL: https://www.airforcemag.com/PDF/Document File/Documents/2009/nss1995_020195.pdf (дата зверення: 29.12.2021).
4. Eisenstadt M. Turkish-Israeli Military Cooperation: An Assessment. The Washington institute for Near East Policy. 1997. July, 24. URL: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/turkish-israeli-military-cooperation-assessment> (дата зверення: 29.12.2021).
5. Ямпольська, Л.М., Матей, Ю.Ф. Проблема статусу Каспійського моря у геополітичних стратегіях зацікавлених держав на рубежі ХХ-ХХІ ст. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: історичні науки, (33), 128–143. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/6358> (дата зверення: 29.12.2021).

03.01.2022).

6. Mufson S. Local Politics Is Global As Hill Turns to Armenia. *The Washington Post*. 2000. October, 9. URL: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/2000/10/09/local-politics-is-global-as-hill-turns-to-armenia/e811dcdf-ffd1-4859-86ac-278299c887a5/> (дата звернення: 03.01.2022).
7. Аветисян Л. Лобі як інститут впливу вірменської діаспори в США. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. Випуск 1 (49). Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2019. С. 27–31. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/view/3917> (дата звернення: 03.01.2022).
8. Нестерович В. Вплив етнічних діаспор на прийняття правових актів у США. *Віче*. № 8. 2013. С. 19–23.
9. Dakarian Ch. Armenian genocide ignored. *Chicago Tribune*. 2000. October, 27. URL: <https://www.chicagotribune.com/news/ct-xpm-2000-10-27-0010270191-story.html> (дата звернення: 04.01.2022).
10. U. S. Congress. House of Representative. Committee on International Relations. Testimony of U. S. Representative Dan Burton. *Washington DC*. 2000. September, 28. URL: http://webapp1.dlib.indiana.edu/findingaids/view?doc.view=entire_text&docId=VAD2039 (дата звернення: 04.01.2022).